

2023: Q4
CEO INDEX

ΕΝΩΣΗ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP CRIF**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

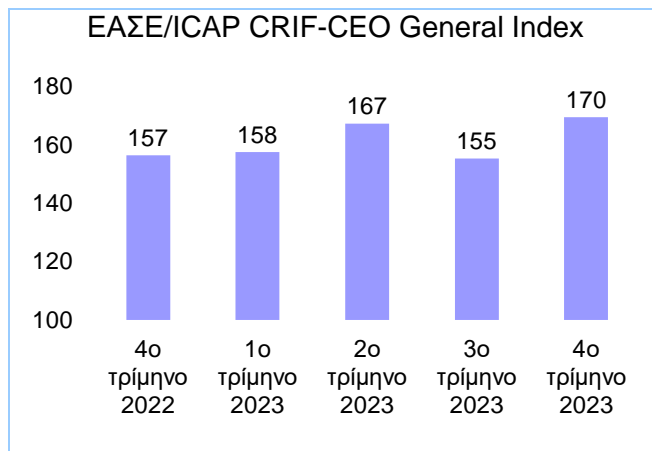
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 3^ο τρίμηνο του 2023 το ΑΕΠ των 20 χωρών της ευρωζώνης² μειώθηκε οριακά έναντι του προηγούμενου τριμήνου κατά -0,1% ενώ των 27 χωρών μελών της Ε.Ε παρέμεινε σταθερό³. Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2022 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ παρέμεινε μηδενικός τόσο στην ευρωζώνη όσο και στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2023 (έναντι του 3^{ου} τριμήνου 2022) διαμορφώθηκε σε +3,0%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Μάλτα (+7,1%) και ακολούθησαν Κροατία (3,0%), Ρουμανία (2,9%), Κύπρος (2,2%), Ελλάδα (2,1%), Πορτογαλία (1,9%), Ισπανία και Βουλγαρία (1,8%), Σλοβενία (1,6%), Βέλγιο (1,4%), Σλοβακία (1,1%), Γαλλία και Πολωνία (0,6%) Δανία (0,3%), Ιταλία και Λιθουανία (0,1%), Λετονία (0,0%), ενώ αρνητική ήταν η μεταβολή στην Ουγγαρία (-0,3%), Γερμανία (-0,4%), Ολλανδία (-0,5%), Τσεχία (-0,7%), Φινλανδία (-1,2%), Σουηδία (-1,4%), Αυστρία (-1,6%), Λουξεμβούργο (-1,8%), Εσθονία (-4,0%) και Ιρλανδία (-5,6%). Για την Ελλάδα η ετήσια ανάπτυξη για το σύνολο του 2023 σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ εκτιμάται σε +2,4%, ενώ για το 2024 προβλέπεται σε +2,0%⁴.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁵ για την ευρωζώνη αυξήθηκε από 93,6 τον Σεπτέμβριο του 2023 σε 96,4 τον Δεκέμβριο του 2023.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2023.

Το τέταρτο τρίμηνο του 2023 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index) επανήλθε σε ανοδική πορεία και διαμορφώθηκε στις 170 μονάδες έναντι 155 το προηγούμενο τρίμηνο. Η επαναφορά του δείκτη στην ανοδική τάση εκφράζει την εμπιστοσύνη και αισιοδοξία των CEOs για την εξέλιξη της Ελληνικής οικονομίας και των επιχειρήσεων που διοικούν, η οποία έχει διαμορφωθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα παρά την πρόσκαιρη κάμψη του προηγούμενου τριμήνου που οφείλεται σε συγκυριακά γεγονότα.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει άνοδο του δείκτη σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων, με υψηλότερη άνοδο στον δείκτη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

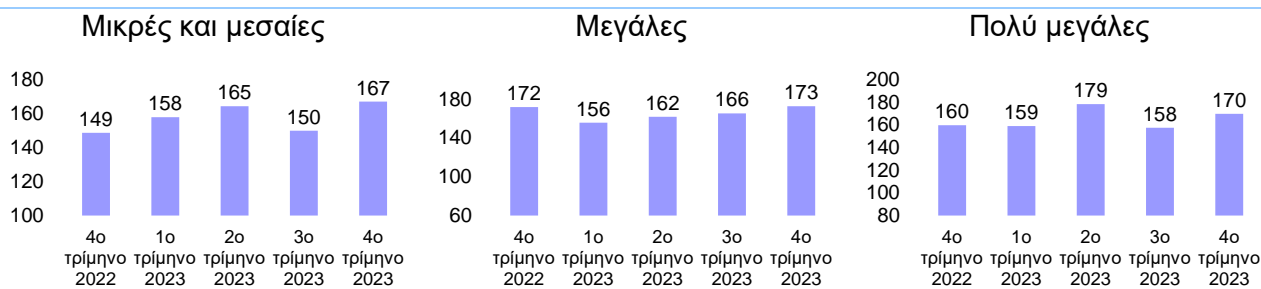
² Από 1/1/2023 συμπεριλαμβάνεται και η Κροατία.

³ Eurostat, euroindicators, 7 December 2023.

⁴ OECD Economic Outlook, V 2023, issue 2, November 2023.

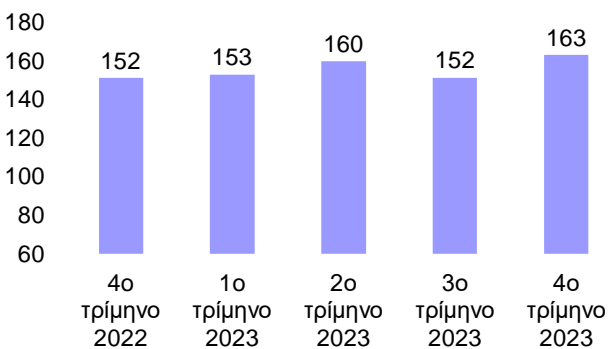
⁵ European Commission, Business and consumer survey results for December 2023, January 8, 2023.

ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

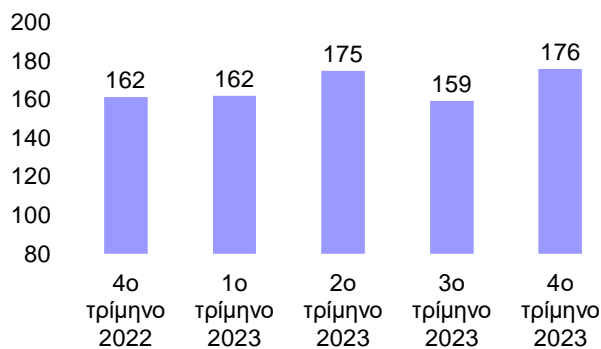

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) παρουσίασε άνοδο στις 163 μονάδες και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) στις 176 μονάδες έναντι 159 το προηγούμενο τρίμηνο.

ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index

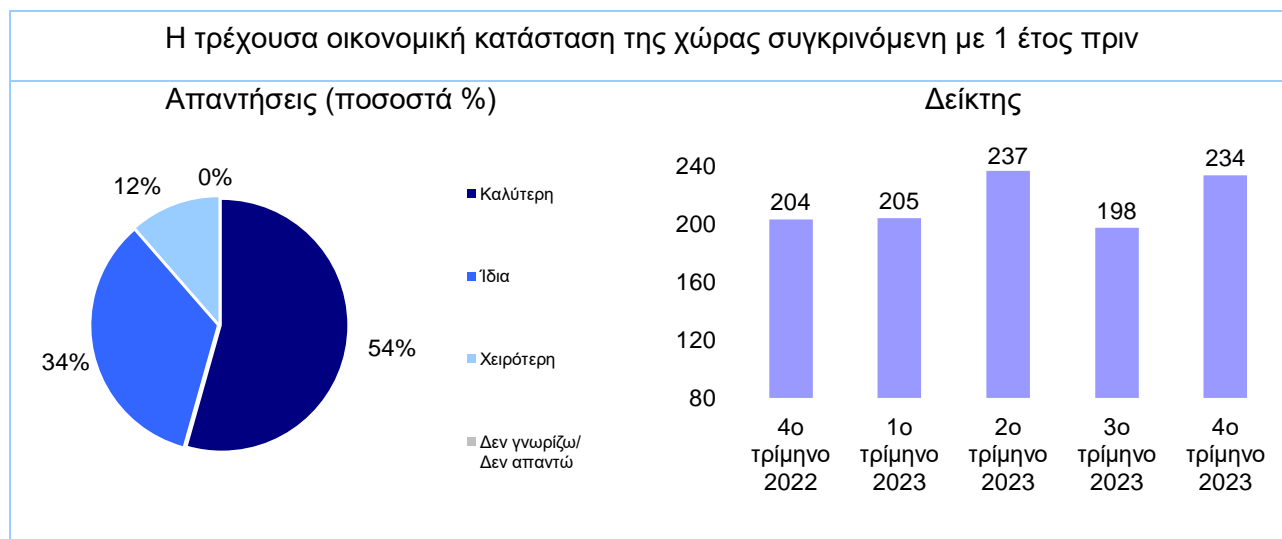

ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index

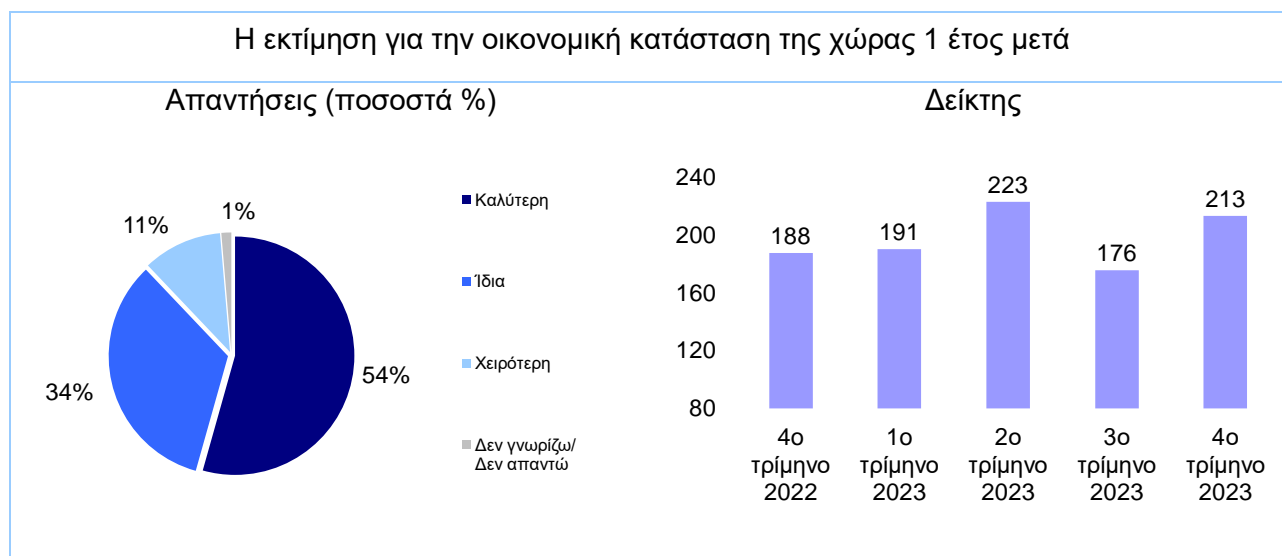

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2023

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε άνοδο στις 234 μονάδες έναντι 198 το προηγούμενο τρίμηνο επαναφέροντας τον δείκτη στην τάση που έχει διαμορφωθεί το τελευταίο έτος. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν, αυξήθηκε σε 54% έναντι 32% το προηγούμενο τρίμηνο. Σημαντική είναι η κλαδική διαφοροποίηση όπου το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας διαμορφώθηκε σε 61% για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και 74% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

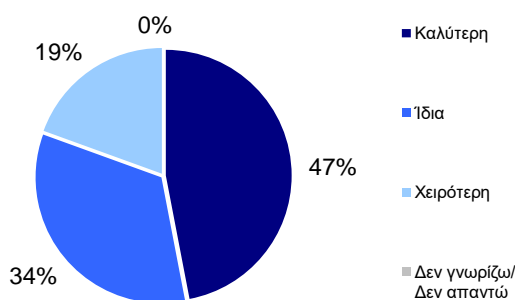
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε αύξηση στις 213 μονάδες έναντι 176 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 54% (ποσοστό που αυξάνεται σε 59% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών), έναντι 30% το προηγούμενο τρίμηνο.

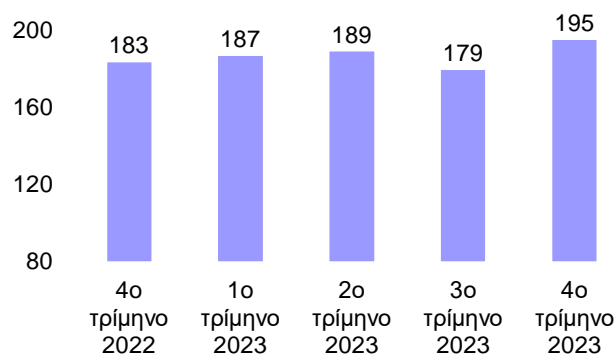
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε άνοδο στις 195 μονάδες έναντι 179 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν διαμορφώθηκε σε 47%, ποσοστό που αυξάνεται σε 58% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

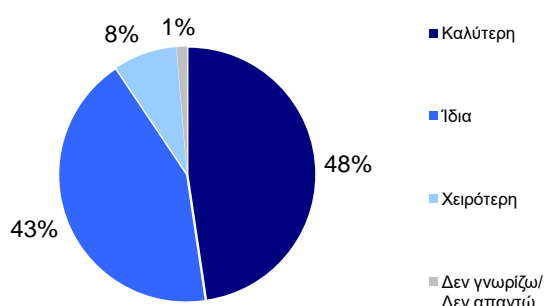
Δείκτης

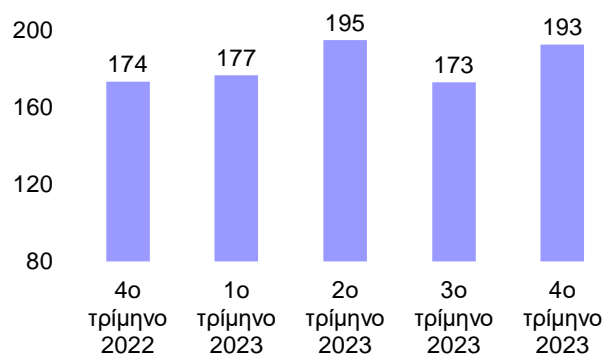
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε άνοδο στις 193 μονάδες έναντι 173 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή αυξήθηκε σε 48% (έναντι 35% το προηγούμενο τρίμηνο), ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε σε 58% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

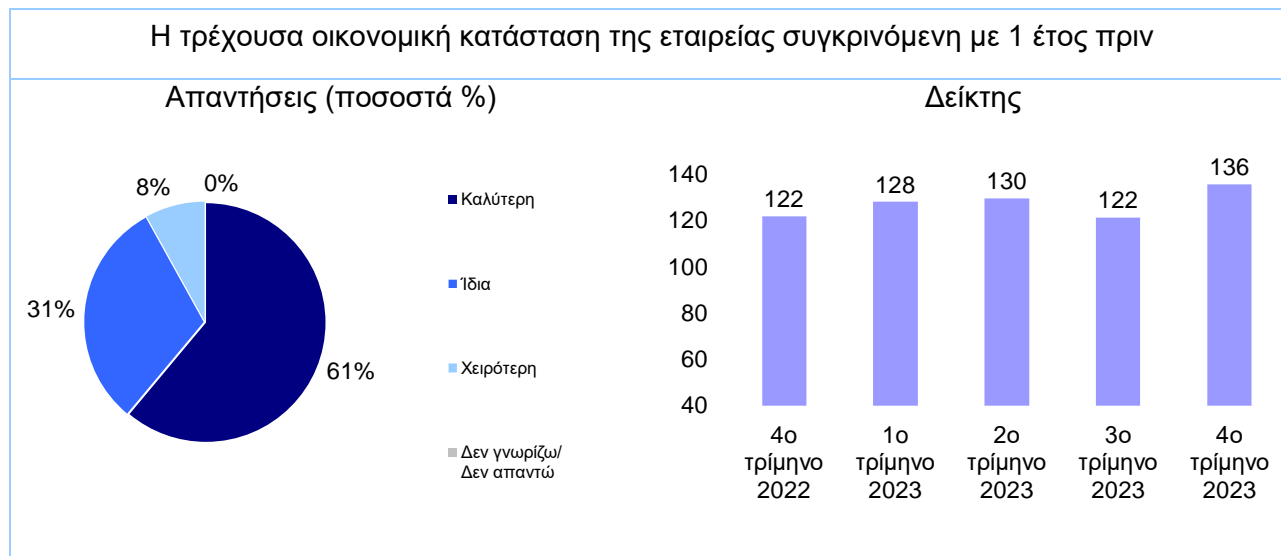
Απαντήσεις (ποσοστά %)

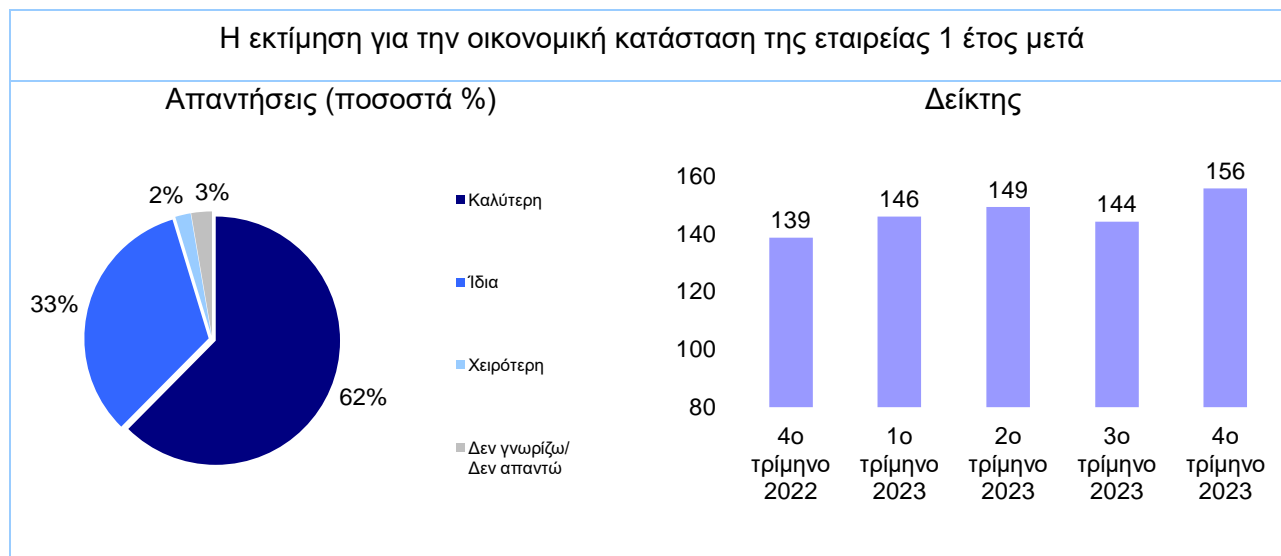
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε αύξηση στις 136 μονάδες έναντι 122 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν αυξήθηκε σε 61% έναντι 52% το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό που αυξάνεται σε 70% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

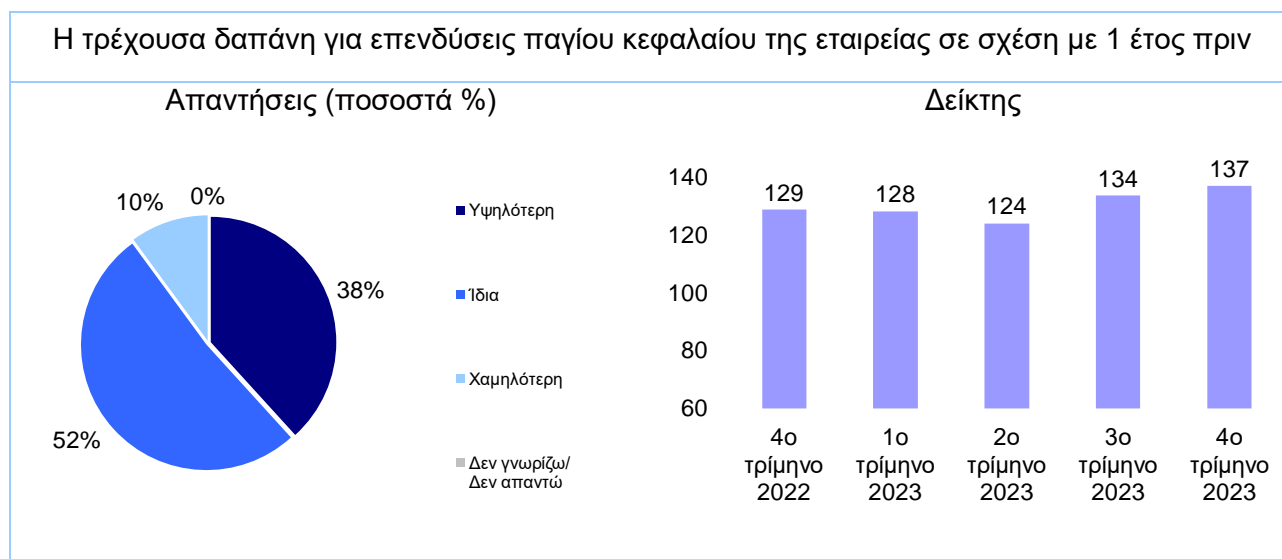

Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 156 μονάδες έναντι 144 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 62%, ποσοστό που είναι αυξημένο σε 68% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

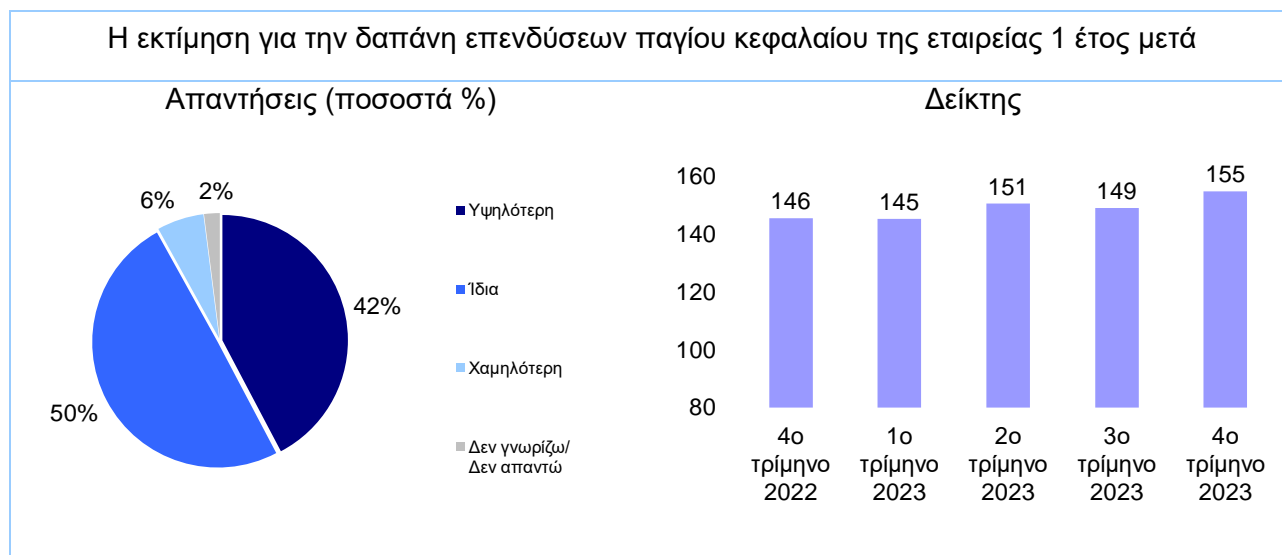

Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε συγκρατημένη άνοδο στις 137 μονάδες έναντι 134 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το

προηγούμενο έτος ανήλθε σε 38%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 48%.

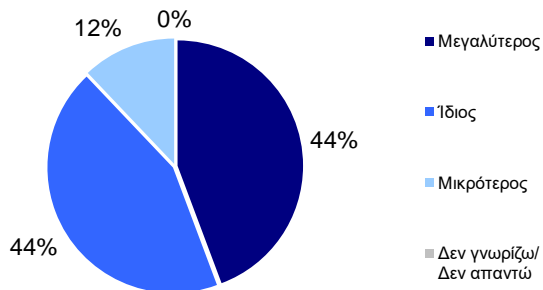
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών βελτιώθηκε στις 155 μονάδες έναντι 149 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 42%, μερίδιο που αυξάνεται σε 48% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

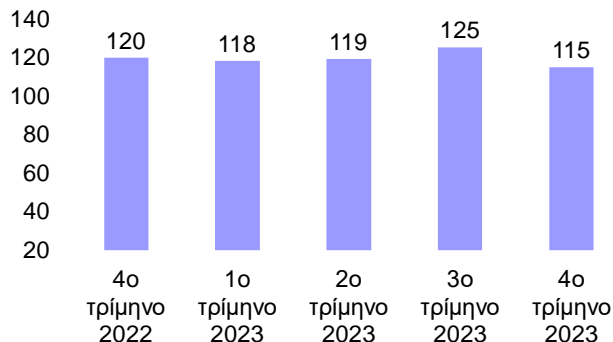
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης σε αντίθεση με τους υπόλοιπους δείκτες παρουσίασε πτώση στις 115 μονάδες έναντι 125 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 44% (έναντι 54% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

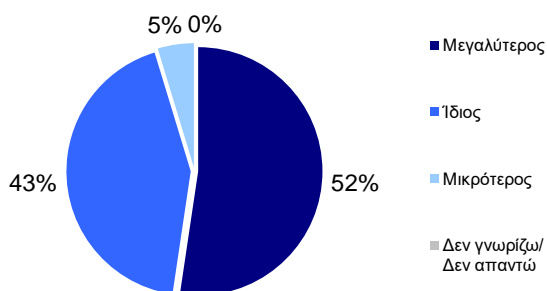
Δείκτης

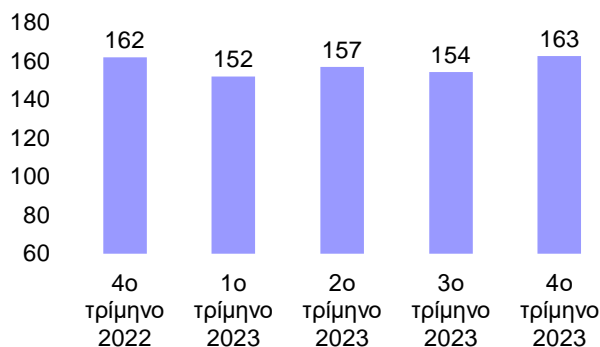
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης αυξήθηκε στις 163 μονάδες έναντι 154 το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 52% έναντι 45% στο προηγούμενο τρίμηνο.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

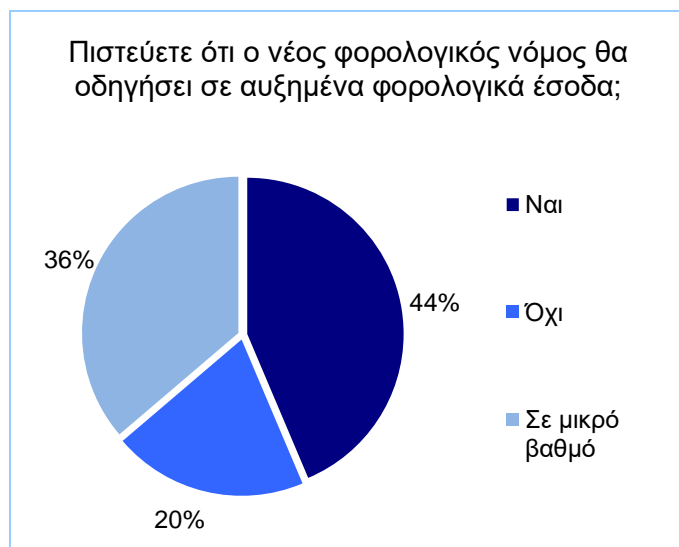
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

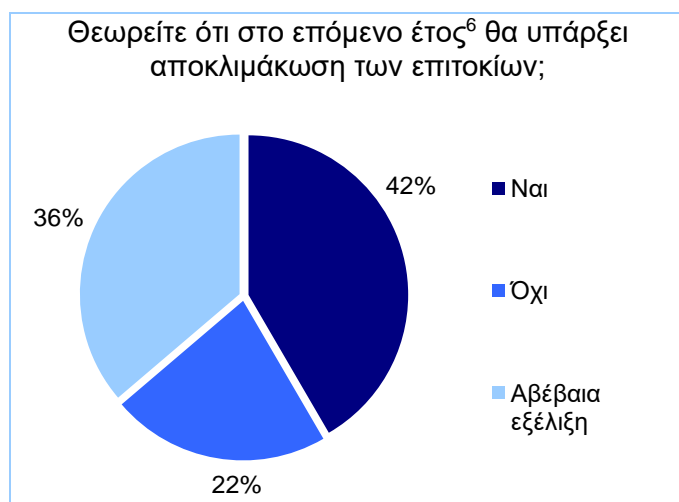
Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

γνώμη τους για την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων από την εφαρμογή του νέου φορολογικού νόμου.

Το 44% των CEOs είναι βέβαιοι ότι τα φορολογικά έσοδα θα αυξηθούν (ποσοστό που αυξάνεται σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων). Το 36% των CEOs θεωρούν ότι η αύξηση των φορολογικών εσόδων θα είναι μικρή, ενώ ένας στους πέντε CEOs πιστεύει ότι ο νέος φορολογικός νόμος δεν θα οδηγήσει σε

αυξημένα φορολογικά έσοδα.

Από τους CEOs ζητήθηκε επιπλέον να προβλέψουν αν στο 2024 θα υπάρξει αποκλιμάκωση των επιτοκίων. Το 42% απάντησε θετικά (ποσοστό που αυξάνεται σε 61% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων) ενώ το 22% δήλωσε ότι δεν θα υπάρξει αποκλιμάκωση των επιτοκίων. Παράλληλα το 36% των CEOs θεωρούν ότι η εξέλιξη των επιτοκίων το 2024 θα είναι αβέβαιη (ποσοστό που αυξάνεται σε 42% για

τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων).

⁶ Αφορά το 2024 δεδομένου ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2023.